

Vērtē Gaujas Nacionālā parka upju piemērotību taimiņu un foreļu nārstam un attīstībai

Eksperti Dabas aizsardzības pārvaldes uzdevumā ir uzsākuši 15 Gaujas pieteku apsekošanu, lai novērtētu to piemērotību taimiņu un straucha foreļu nārstam un mazuļu attīstībai, kas ir būtisks priekšnosacījums zivju resursu spējai atjaunoties dabiski.

Gauja ar savām pietekām ir viena no nozīmīgākajām lašveidīgo zivju nārstošanas vietām Latvijā. Gaujas Nacionālā parka mazās upītes, kas saplūst no daudzajiem avotiem, ir salīdzinoši cilvēku mazpārveidotas un ar salīdzinoši strauju plūdumu ir īpaši piemērotas taimiņiem un straucha forelēm.

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta "BIOR" zivju pētnieki – ihtiologi šovasar apseko un pēta 15 upītes GNP, lai novērtētu gan to, cik lielā mērā tās ir piemērotas taimiņu un straucha foreļu nārstam un mazuļu attīstībai, gan arī to, vai zivju dabiskās atražošanās potenciāls šajās ūdenstecēs tiek pilnvērtīgi izmantots.

Izpēte notiek Gaujas pietekās Lorupē, Skaļupē, Līgatnē, Nurmižupītē, Vaivē, Lenčupē

un vēl vairākās mazākās upītēs, kopumā apsekojot 95 kilometru kopgarumu. Šī izpēte ir nozīmīgs priekšdarbs Eiropas Savienības Kohēzijas fonda finansētajā projektā “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai”, ko Pārvalde ar sadarbības partneriem, tajā skaitā privāto zemju īpašniekiem un pašvaldībām īsteno vairāk nekā 40 īpaši aizsargājamās dabas teritorijās visā Latvijā.

Upju apsekošanā eksperti izmanto starptautiski atzītu THS metodi (Trout Habitat Score) - indeksu, kas nosaka piemērotību taimiņa un foreles nārstam un mazuļu attīstībai. Šī metode, balstoties uz upes platumu, dziļumu un citiem raksturlielumiem ļauj aprēķināt foreļu dzīvotņu indeksa vērtību. Savukārt, lai novērtētu dabiskās atražošanās potenciāla izmantošanu upēs, kā arī varētu spriest par vispārējo upes ekoloģisko kvalitāti, pētnieki uzskaita zivis – tās tiek noķertas, nomērītas un atlaistas atpakaļ upē. Kartējot upes, tiek nomērīta arī esošo straujteču platība un fiksētas galvenās problēmas, kas ietekmē brīvu ūdens plūdumu un attiecīgi arī zivju migrācijas un nārstošanas sekmes – lieli koku sagāzumi un bebru dambji, mākslīgi veidoti šķēršļi.

Izpētes rezultāti ļaus ne vien precīzāk plānot nepieciešamo attīrīšanas darbu apjomu upēs, ko Pārvalde plāno Kohēzijas fonda projekta laikā tuvākajos divos gados, bet arī iegūs būtiskus datus, kas ļaus objektīvi novērtēt zivju faunas stāvokli pirms darbu uzsākšanas. Atkārtoti upes vērtēs arī 2023. gadā, kad upju attīrīšana un straujteču atjaunošana būs pabeigta.

Projekta “Apsaimniekošanas pasākumu veikšana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa uzlabošanai” (Nr.5.4.3.0/20/I/001) kopējais budžets plānots 3,52 miljonu EUR apmērā un 85% no tā finansē Eiropas Savienības Kohēzijas fonds, īstenošanas laiks: no 2021. līdz 2023. gadam.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Kohēzijas fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē